

Влад КОСТРОВ

Рука Москви

За часів холодної війни з легкої руки західних політологів з'явився вислів «рука Москви», що означає зазвичай не що інше, як втручання Білокам'яної у внутрішні справи інших країн у різних куточках світу. Горезвісна рука за колишнього СРСР щедро озброювала й фінансувала терористів у Західній Німеччині, Туреччині, Італії й інших країнах. Мемуари колишніх високопосадових радянських розвідників і дипломатів – красномовний того приклад.

Після розпаду Радянського Союзу багато чого змінилось: згадана рука стала значно коротшою, однак, жаль, час від часу нагадує про себе. Це й фінансування проросійських політиків у Європі, і поставки зброї бажаним режимам в Африці, Азії й Латинській Америці, і втручання в Україні. Це Абхазія, Придністров'я, Південна Осетія...

Чому так? Річ у тім, що відповідно до прийнятої ще в грудні 1993 року Військової доктрини РФ уся територія колишнього СРСР оголошена сферою інтересів Росії. Тобто реванш, незгода з розпадом Союзу...

Після закінчення сочинської зимової олімпіади 2014 року в Росії взагалі уявили, очевидно, що вхопили Бога за бороду. І почалося те, що спочатку чомусь несміливо називали кримськими подіями, а потім таки назвали анексією Криму й початком агресії Росії проти України. І ще кримським капканом для автора «крим-шлюсса», захопленої ейфорії з приводу «кримнаша» з перспективою швидкої трансформації цього явища в «намкриш».

Не зустрівши на своєму шляху практично жодного опору, агресор пішов далі. Почалася гучна провокаційна й агресивна кампанія в рамках «російської весни» із захопленням адміністративних будівель і установ у низці обласних центрів на Сході України. Відповідно, з початком АТО рука Москви спровокувала воєнні дії, маючи на меті їх максимальну ескалацію. Загарбникові потрібна Україна, а не її частини, нехай і ласі та навіть, за його визначенням, сакральні. Він добре розуміє, що війна – це спосіб вилучити з ослабленої кризою економіки України значні кошти на оборону – від 70 до 100 млн. гривень на добу (!). Це шанс спробувати не допустити реформ в Україні, залишивши її у сфері впливу Москви. А головне – приклад оновленої європейської України означає вирок феодальній Росії. Звідси й накачування створених ним фейкових формувань зброєю й «радниками», яких дивним чином виявилось серед бойовиків незаконних військових формувань навіть більше, ніж місцевих «ополченців». Воно й не дивно, маючи у розпорядженні 400-кілометрову ділянку відкритого українсько-російського кордону, агресор перекидає на Донбас практично будь-які види озброєння

в комбінації з живою силою й технікою. Офіційно все це заперечується, тому що Кремль не схильний афішувати свою участь як у проваленому завдяки опору українців проекті «Новоросія», так і в імпровізації після нього. Заперечується навіть очевидне. Хоча в цивілізованому суспільстві прийнято називати речі своїми іменами, у сучасної Орди (з її печерною уявою про зовнішній світ і неадекватною поведінкою) зовсім інша логіка.

раптом придбали у «воєнторгу» спочатку протитанкові комплекси, а потім і артилерію, включаючи РСЗВ. Рука Москви щедро підкидає їм усе необхідне для поширення війни, яку Москва прагне бачити громадянською.

Дуже швидко у бойовиків з'явилася й бронетехніка. Її появу російська пропаганда пояснювала захопленням у боях: мовляв, війна, трофеї – от і все пояснення, яке вперто повторюють у Кремлі дотепер. Спочатку на

БМ-21 «Град», захоплена в с. Добропілля

Відомо, що воєн без трофеїв не буває, а трофеї можуть розповісти багато цікавого про своїх колишніх власників. Скажімо, кремлівські вожді намагалися переконати весь світ у тому, що начебто якісь «ополченці на Донбасі», до яких «Росія не має жодного стосунку», озброєні чи не ціпками й трофейними автоматами (нібито «хунтівськими»). Але атаки на українські літаки й вертольоти з використанням найсучасніших ПЗРК, яких не придбати на ринку, та й стріляти з них бідним донецьким бабусям ще треба було навчитися, кажуть самі за себе.

Ми добре пам'ятаємо перебіг подій на Донбасі. Після вертольотів збили транспортний літак з десантниками, кілька винищувачів і штурмовиків ЗСУ, а згодом почали атакувати й бронетехніку. «Бідні ополченці» (яких буцімто щосили намагалися знищити «карателі хунти», як стверджувала кремлівська пропаганда), окрім переносних зенітних ракетних комплексів,

Донбас перекидали колишню українську техніку, захоплену в Криму, аж до танків Т-64БВ. Та не тільки. Були й інші російські трофеї, приміром, захоплені під час війни з Грузією 2008-го. Це насамперед ПЗРК «Гром» польського виробництва й стрілецька зброя.

8 червня 2014 року під час спроби захоплення бойовиками Центральної артилерійської бази в Артемівську наші вояки пошкодили й захопили броньований автомобіль КамАЗ-5350 «Мустанг» російського виробництва. У складі ЗСУ він на озброєнні не перебуває й виготовляється в РФ. Разом з автомобілем захопили й 12,7-міліметровий кулемет «Корд». Останній також ніколи не перебував у нас на озброєнні й опинився в бойовиків без участі тієї самої «руки».

13 червня біля с. Мерцалове Добропільського району Донецької області (звідти бойовики обстрілювали м. Добропілля із застосуванням РСЗВ БМ-21 «Град») воїни українського під-

розділу, котрі оперативно прибули на позиції противника, побачили одну з установок, що виявилася несправною й тому залишеною бойовиками. Під час її огляду виявили емблеми, номерні знаки й документи, які вказували на належність установки до в/ч 27777 Південного військового округу ЗС РФ (18 омсбр, ст. Калиновська, Чеченська Республіка).

Під час огляду з'ясували, що установка БМ-21 має ознаки маскування під звичайний вантажний автомобіль, обладнана фальшбортами й додатковим тентом. За висновком фахівців, шасі машини були зі слідами недавнього монтажу, ймовірно, після перевезення на спеціальному трейлері. В середині машини також виявили «блокнот командира 4-ї бойової машини 2-ї реактивної батареї» з розрахунками на ведення вогню, що свідчило про ретельну підготовку до стрілянини.

19 червня під час виконання бойового завдання в районі с. Ямпіль Донецької області українські військові захопили кілька зразків озброєння російського походження: реактивний піхотний вогнемет «Шмель», серійний № 0265, снайперську гвинтівку Драгунова (СГД) з модифікованим прицілом ПСО-1М2, три комплекти ПЗРК «Игла» виробництва 2001 року (на озброєнні в/ч 33859, це 726-й Навчальний центр ППО, м. Єйськ, Краснодарський край РФ).

20 червня підрозділ Національної гвардії України при спробі прориву з боку РФ на територію України в районі населеного пункту Маринівка Донецької області захопив бронетранспортер БТР-80 з документами, що підтверджують його належність до ЗС Російської Федерації. Зокрема, машина прибула зі складу в/ч 55443-45 Західного військового округу ЗС РФ (Ярославська область). Перевірка встановила, що всі вказані зразки зброї іноземного походження й на озброєнні ЗС України або інших силових структур нашої держави не перебувають.

27 червня при черговій спробі бойовиків атакувати Центральну артилерійську базу в Артемівську був пошкоджений і захоплений танк Т-64БВ виробництва Харківського заводу ім. Малишева, заводський № Ц10ЕТ12068. Танк виготовлено в жовтні 1987 року, але на обліку Центрального бронетанкового управління ЗС України він не перебуває. Ймовірно, танк був доставлений з території РФ.

Особливо трофейним виявився липень. Тільки в одному Слов'янську на складах і блоках, а також у будинку мерії, перетвореному бойовиками І. Гірка на довготривале укріплення, виявили десятки переносних портативних зенітно-ракетних комплексів, протитанкових комплексів, ящиків зі снарядами, вибухівкою, набоями, мінами. Особлива увага тут приділялася мінам — російські диверсанти заміняли цілу низку об'єктів не тільки навколо бойової лінії зіткнення, а й у самому Слов'янську. Цілковите панування на українській землі «рускава міра» повинні були знаменувати, мабуть, і міни-пастки, вмонтовані у звичайні книги. Щоб міна спрацювала, досить таку «книжку» розгорнути. Особливий цинізм виявили бандити й у добірї камуфляжу для мін: це — книги українських класиків. Ось так, нічого особистого.

23 серпня прикордонний загін у районі Біловодська Луганської області запобіг спробі прориву кордону диверсійно-розвідувальною групою з боку РФ у напрямку с. Деркулівське. Після обстрілу диверсанти відійшли на свою територію. Один з них дістав поранення й залишив на місці бою рюкзаць, у якому прикордонники виявили снайперський приціл нічного бачення, форму, печатки, балаклаву, шнур альпініста й дві пачки набоїв. Того самого дня біля населених пунктів Перемога, Ульяновське з боку Росії державний кордон України перетнула колона російської техніки в кількості до 5 БМП і до 20 вантажних автомобілів. Прикордонники були змушені вступити в бій.

Трофей: міна-пастка в українській книзі (такий собі «братній» подарунок Москви), документи бойовиків

Унаслідок успішного проведення силовими структурами в рамках АТО операції в Луганській області була затримана диверсійно-розвідувальна група, у складі якої був і громадянин Росії. У бандитів вилучили значний арсенал стрілецької зброї, переносні зенітні комплекси «Игла» і «Гром», протитанковий ракетний комплекс «Фагот», реактивні гранатомети РПГ-7 і РПГ-22, велику кількість вибухівки, набоїв, засобів індивідуального захисту, докладні топографічні карти, а також печатку командира гарнізону Северодонецька Павла Дрьомова.

Після відкритого вторгнення 24 серпня 2014 року на Донбас російських регулярних військ обстановка ускладнилася. Водночас під час боїв

Трофейний російський БТР-80

Трофейний танк Т-64БВ

агресор зазнав втрат у живій силі й техніці, крім того, у полон потрапило багато кадрових військово-службовців ЗС РФ, котрі свідчили про те, хто й навіщо заслав їх зі зброєю в руки на територію України. Ми добре пам'ятаємо захоплення в полон у с. Дзеркальне Донецької області відразу 10 російських десантників. І це лише один із прикладів грубого втручання руки Москви в наші справи.

26 серпня сили сектору «Б» неабияк потрапили в бою під Іловайськом батальйонну тактичну групу російської 8-ї мотострілкової бригади, захопивши як трофей цілком справний танк Т-72Б3 із усіма документами. До того ж захопила його українська піхота, яка не мала у своєму розпорядженні ні авіації, ні бронетехніки. Трофейний танк, укомплектований зведеним екіпажем, успішно брав участь у прориві з Іловайського котла, відзначився в бою й нині воює за Україну в складі 17-ї танкової бригади ЗСУ.

29 серпня за 40 кілометрів від Донецька були знищені відразу кілька російських танків нових модифікацій (Т-72БА й Т-72БМ), які перебувають на озброєнні тільки у ЗС РФ і на експорт не поставлялися. Їх знищили українські війська під час прориву з оточення під Іловайськом.

Уже на початку жовтня згорілі кістяки мали можливість оглянути іноземні журналісти, зокрема з агентства *Reuters*, котрі підтвердили їхню належність РФ. Окрім танків, противник втратив близько десятка БМП і БМД, знищених нашою артилерією й протитанковими засобами.

1 вересня один із підрозділів високомобільних десантних сил ЗС України в бою захопив російську бойову машину десанту (БМД). Як з'ясувалося, це була техніка псковських десантників, які у серпні-вересні зазнали значних втрат. Після ремонту її знову ввели в експлуатацію й використовували за прямим призначенням. Пізніше БМД відправили в Дніпропетровськ – місце постійної дислокації дніпропетровських десантників, де трофей перебуває й нині.

У серпні керівництво країни прийняло важливе й правильне рішення – показати захоплені в зо-

ні АТО військові трофеї іноземним військовим аташе й представникам преси. Спеціально для них на закритій території організували показ усіх основних видів трофейної техніки, озброєння й боєприпасів.

На жаль, ця цікава й, безперечно, важлива виставка не була відкрита для широкого огляду й звичайні громадяни можливості оглянути «подарунки» Москви не мали. Потреба в цьому є, і значення такої виставки у військово-патріотичному вихованні нашої молоді важко переоцінити.

Хотілося б вірити, що невдовзі ця експозиція обов'язково з'явиться якщо не в Музеї історії Великої Вітчизняної війни, то хоча б у Національному військово-історичному музеї, тим більше що там уже встановили низку експонатів, зокрема й відбитий у бойовиків у Слов'янську важкий танк, і планують розширити експозицію, присвячену АТО.

Сьогодні наша країна переживає найскладніший період своєї історії. Нам треба вистояти й водночас реформуватися, підняти економіку й переважувати владу на всіх рівнях, зміцнити національну єдність і відстояти свою незалежність. Правда – за нами, і це головне.

Давно треба було ізолювати сепаратистські анклав, створивши їм максимальні труднощі з відвідуванням решти території країни, хоч би хто що казав. Адже не таємниця, що влітку бойовики й їхні родини потягами з Донбасу без проблем їздили до Криму відпочивати, зарозом покращуючи геть сумну статистику «аксьоновського» туризму. Там-таки лікували вони своїх поранених. Із Криму автобусами й потягами доставляли в окуповані анклав «добровольців» і бойовиків після відпочинку на півдні.

Що ж до головного винуватця всіх, або принаймні більшості, наших лих, то неадекватний карликовий диктатор, загалом кажучи, приречений. Хоча слід визнати, що й Захід виявився

Склад російської зброї (виявлений у мерії Слов'янська після відступу бандитів)

не готовим до розв'язаної проти нього кремлівської гібридної війни.

Певно, не випадково діагноз, поставлений американськими психіатрами «вождеві» з претензією на імператорство, звучить як «високофункціональний аутизм». Інакше кажучи, це енергійний шизофренік із купою різних фобій, який не надто вірить своїм словам і не виконує власних обіцянок. Це й нав'язлива ідея заперечення будь-якої російської присутності на Донбасі всупереч очевидним фактам. Звідси й особлива увага до пропагандистської складової гібридної війни, куди вкладено багато мільярдів і де реальні події найчастіше відіграють підлеглу роль прислужника російської пропаганди, покликаної промивати мізки підданих «імперії» й тримати їх у страху й покорі. І конвеєр кривих дзеркал справно працює дотепер, регулярно «видаючи на-гора» чергові замовлені новини про «звірства хунти», участь у війні проти «народних ополченців» військ НАТО, польського й американського спецназу, застосуванні ними заборонених касетних боєприпасів, обстріли нібито артилерією ЗС України міст на окупованій території та інші печерні фантазії. Перераховувати їх немає сенсу.

Однак у брехні короткі ноги – росіяни, як з'ясувалося, самі організовують обстріли підконтрольних бойовикам території, щоб підтримати на потрібній висоті градус ненависті до української армії, яку вони й обвинувачують у всіх смертних гріхах. Це підтверджується цілою низкою фактів, зокрема затримання у Донецьку самими бойовиками

Результат лише однієї операції із затримання розвідувальної групи «ЛНР»: карти, документи, ПЗРК (російська «Игла» і польський «Гром» – із захоплених росіянами в Грузії 2008 року), протитанкові гранатомети, автомати, набой та ящик із 200-грамовими тротильовими шашками

трьох росіян, які обстрілювали з міномета спальні райони столиці Донбасу. Після повідомлення про їхнє затримання про долю трьох жителів Краснодарського краю РФ жодної інформації більше не було. Чи то кремлівські начальники наказали своїм «воїнам-інтернаціоналістам» діяти обережніше, чи то їх просто ліквідували, коли ті так недоречно «засвітилися», чи то відкликали на батьківщину, а у вантажівку з мінометом посадили інших терористів. Адже обстріли багатопверхівок у спальних районах і об'єктів інфраструктури в Донецьку тривають.

Рука Москви не тільки поставляє зброю й воює, вона ще й багато пише, при цьому анітрішки не опікуючись вірогідністю й не соромлячись відвертої брехні. Не випадково російські журналісти часто-густо опиняються на місцях подій раніше, ніж ті відбуваються. Що ж, треба віддати належне, у нинішній Росії знайшлися гідні продовжувачі брехливої справи Й. Геббельса, нацистського рейхсміністра пропаганди, які перевершили його самого у всьому.

Переговори, що відбулися 11 лютого в Мінську в «нормандському форматі», не варто переоцінювати. Рука Москви на них нічого не підписувала. Більше того, намагатиметься використовувати їх для поповнення угруповання живою силою й технікою, щоб рано чи пізно зірвати перемир'я й відновити війну. Перший «транш» поповнення до бойовиків прийшов уже 12 лютого. Щоправда, на переговорах європейці показали, що не бояться руки. А разом і не вірять. І що кремлівський винахід – фейкові утворення «ДНР» і «ЛНР» – ніхто, крім призначених самих Кремлем лідерів колишніх авто-

Закрита виставка трофеїв із зони АТО (організована силовиками в серпні 2014 року спеціально для військових аташе іноземних держав)

мийників, паркувальників і аферистів від МММ, не представляє. І якщо Росія не змінить політику щодо України – санкції посиляться. По-європейському прагматично.

Та вже сьогодні, за влучним висловом німецьких журналістів, «жадібний російський ведмідь має дедалі жалюгідніший вигляд». Важливо, щоб цей тиск зберігався доти, доки путінська Росія не відповість за все заподіяне зло. Звісно, трапиться це не відразу й потребуватиме ще більших зусиль. Але обов'язково трапиться. І нинішній хазяїн горезвісної «руки Москви» чудово розуміє, що він ризикує всім, бо після його вигнання з Донбасу згадають і не тільки про Крим.

Москві доведеться повернути вкрадене справжнім власникам. Насамперед, Крим – Україні, Придністров'я – Молдові, Південну Осетію й Абхазію – Грузії. Якщо ж ні, то країна, яка наважилася силою порушити післявоєнний порядок у Єв-

ропі й претендує на перекроювання кордонів на свій лад, може й сама втратити деякі більш ранні, ніж вищеназвані, і не менш «сакральні» для неї колишні надбання.

А як щодо повернення німцям «сакральної» для Німеччини Калінінградської області (колишня Східна Пруссія) або японцям – трьох південних островів Курильської гряди, захоплених в серпні 1945 року й «під шумок» незаконно включених до складу РФ, або фінам – відібрані в них у 1940-х роках силою не менш «сакральні» для країни Суомі території Карелії з портом Печенга (колишній фінський Петсамо) на Баренцовому морі.

Рука Москви, образно кажучи, своєю ірраціональною поведінкою дедалі сильніше затягує зашморг на власній шиї, наближаючи зустріч ВВП із Каддафі й Милошевичем (із попередньою зупинкою в Гаазі).

41

Про поняття «гібридна війна»

Людмила ЧЕКАЛЕНКО,
доктор політичних наук, професор

Визначення гібридної війни є доволі складним з погляду трактування й наповнення відповідним змістом. За всіма критеріями це поняття має включати, крім іншого, такі компоненти, як громадянську, партизанську, інформаційну війни, кібервійну тощо. Одразу зазначимо: В УКРАЇНІ НЕМАЄ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ. Громадянська війна – організована озброєна боротьба за державну владу між класами й соціальними групами всередині країни. Отже, немає в Україні громадянської війни й не передбачається. Є оборонна.

Наполягаючи на визначенні подій в Україні як гібридній війні, деякі так звані експерти тим самим фактично підтримують концепцію Російської Федерації, яку вона нав'язує Україні. Свою позицію щодо України Кремль називає «допомогою місцевому населенню, громадянам України в боротьбі за своє виживання». Отже, Росія намагається переконати російське суспільство, українське населення й весь світ у тому, що війна є гібридною і що в Україні відбувається саме громадянська війна.

Росія називає цю війну громадянською, оскільки такий підхід розв'язує їй руки як агресорові. Тим самим зміщує акценти, видає бажане за дійсне, щоб перенести відповідальність за події в Україні, тобто за війну, на саму Україну, на українське керівництво. За концепцією РФ, вона нібито як миротворець (навіть за міжнародно-правовими нормами) захищає українське населення, українських громадян від геноциду, який здійснюють владні структури, тобто

українське керівництво. Це яскравий приклад того, як Росія брутально пересмикує факти і явища, як на «біле» каже «чорне».

Вона нібито захищає, зокрема й з допомогою «місцевої влади», українських громадян. Найперше російськомовних, яких називає «співвітчизниками» і яких покликана захищати, оскільки взяла на себе таку відповідальність ще з 1995 року, що закріплено в державному документі «Стратегічний курс Російської Федерації щодо країн держав-членів